Valvontaosasto
Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Camilla Söderman-Kylänpää

28.4.2025

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

HE 25/2025 vp

Tullin asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Tulli kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. Tulli on aktiivisesti osallistunut sisäministeriön asettaman työryhmän työskentelyyn ja pystynyt vaikuttamaan hallituksen esityksen sisältöön, jotta myös tekniseen toteutukseen liittyvät ja vaikuttavat seikat on riittävästi otettu huomioon.

Tullin syksyllä 2024 antamassa lausunnossa (21.11.2024, Tulli 2024/01074) esitetyt seikat on huomioitu nyt kyseessä olevassa hallituksen esityksessä, ja seikkoja on osittain myös täsmennetty lausuntokierroksen jälkeen.

Tulli kannattaa yleisesti ottaen vahvasti ehdotusta tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään sekä jo rakennetun järjestelmän teknisten osien käyttämistä kyseiseen tarkoitukseen.

Tullilla on kuitenkin muutamia huomioita hallituksen esityksen 25/2025 sisältöön, joita Tullin mukaan olisi tarpeen vielä täsmentää.

<u>1 d §:n 5 momentti</u>

Momenttia olisi Tullin mukaan tarpeen täsmentää. 1 d §:n 5 momentissa viitataan ainoastaan pykälän 1 momentissa säädettyihin toimijoihin. Tämä antaa Tullin mukaan väärän käsityksen siitä, mitä Tulli valvoo. Mikäli pykälän 2 momentissa tarkoitettu toimija rakentaisi tiedonhakujärjestelmän, valvoisi Tulli myös tällaisen toimijan velvoitteiden noudattamista, eli sekä tiedonhakujärjestelmän rakentamista, että tietojen luovuttamista.

Momentissa säädetään lisäksi, että Tulli antaa määräyksiä tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista. Perusteluihin voisi täsmentää, keitä kaikkia valvonta koskee, ja että kyseisillä tiedonhakujärjestelmillä tarkoitetaan niin tiedonluovuttajien tiedonhakujärjestelmiä kuin myös niiden toimivaltaisten viranomaisten tiedonhakujärjestelmiä, joiden avulla tietoja pyydetään. Tämä olisi perusteltua, koska lain määritelmiin ei ole lisätty viranomaisen tiedonhakujärjestelmää.

Tullin ehdotus:

Valvontaosasto
Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Camilla Söderman-Kylänpää

28.4.2025

Tulli valvoo 1 ja 2 momenteissa ja 4 §:n 2 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen tässä pykälässä mainittujen tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista.

4 §

Esityksen 4 §:n 2 momentin 4 kohtaan on tallelokeron vuokraajan ja tallelokeron käyttöoikeutetun osalta lisätty kirjaus myös vuokra-ajan pituudesta. Samanlainen lisäys on tehty 6 §:ään. Säännöskohtaisissa perusteluissa ei ole mainintaa kyseisestä lisäyksestä. Tätä tulisi Tullin mukaan vielä lisätä perusteluihin.

*”4) Tallelokeron vuokraajan ja tallelokeron käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus sekä tallelokeron yksilöintitieto ja **vuokra-ajan pituus**, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus tai…”.*

Tullin näkemyksen mukaan perusteluissa tulisi vielä ottaa kantaa siihen, mitä ”vuokra-ajan pituudella” tosiasiassa tarkoitetaan.

8 §

Hallituksen esityksen 1 c §:n 2 momentissa säädettäisiin, että ”Koostavan sovelluksen kautta luovutetut tiedot on poistettava sovelluksesta välittömästi sen jälkeen, kun tiedot on luovutettu eteenpäin.” Kyseinen momentti koskee sekä ehdotettua tilitietojärjestelmän tietoja että saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän tietoja.

Esityksen 8 §:n 2 momentissa ja 17 f §:n 4 momentissa on suurin piirtein samanlaiset kirjaukset kuin ehdotetussa 1 c §:n 2 momentissa. Tullin näkemyksen mukaan 8 §:ssä ja 17 § §:ssä säädetty velvollisuus tietojen poistamisesta ei muuta tietojen poistamisen velvollisuutta, koska siitä säädettäisiin jo esityksen 1 c §:n 2 momentissa.

Tulli ehdottaa, että 8 §:n 2 momentti poistetaan kokonaan.

Tulli ehdottaa, että myös 17 f §:n 4 momenttia poistetaan.
Tullin näkemyksen mukaan momentin seuraava lause ”Ellei toimivaltainen viranomainen ole tiedonhakujärjestelmäänsä hyödyntäen hakenut 17 b ja 17 d §:ssä tarkoitettuja tietoja koostavasta sovelluksesta, tiedot poistuvat sovelluksesta automaattisesti” voisi olla myös 1 c §:n 2 momentissa, jolloin kyseinen toteamus koskisi tilitietoja, saldo- ja tilitapahtumatietoja (muotoiltava sopivaksi kaikille tiedoille). Näin ollen 17 f §:n 4 momentti voisi poistaa.

Toissijaisesti Tulli ehdottaa 17 f §:n 4 momenttiin seuraavaa muotoilua, ellei momentin poistaminen ole tarkoituksenmukaista.

”1 c §:n 2 momentissa säädetään tietojen poistamisesta koostavasta sovelluksesta. Ellei toimivaltainen viranomainen ole tiedonhakujärjestelmäänsä hyödyntäen hakenut 17 b ja 17 d §:ssä tarkoitettuja tietoja koostavasta sovelluksesta, tiedot poistuvat sovelluksesta automaattisesti.”

17 g § Rekisterinpitäjä ja keskitettyyn sähköiseen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmään liittyvät vastuut

Valvontaosasto
Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Camilla Söderman-Kylänpää

28.4.2025

Tullin näkemyksen mukaan rekisterinpitäjän vastuut tulisi koskea myös nykyjärjestelmää (tilitietojärjestelmää). Koska 17 g § on kolmannessa luvussa voisi tulkita rekisterinpitäjävastuut koskevan ainoastaan saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää. Perusteluissa (s. 108) todetaan mm. seuraavaa ”Ehdotus vastaa voimassa ollutta tilannetta, mutta uuden keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän käyttöönoton myötä ehdotettu sääntely täsmentäisi jokaisen tiedonkäsittelijän vastuita, joihin on voimassa olevassa laissa katsottu liittyvän epäselvyyttä.” Tullin näkemyksen mukaan tällä viitataan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään kokonaisuudessaan.

Sivulla 108 oleva perustelu tulisi Tullin mukaan vielä täsmentää, koska perustelut aiheuttavat epäselvyyksiä rekisterinpitäjästä.
”Henkilötietojen käsittelyn kokonaisuudessa rekisterinpitäjyys vaihtuu katkeamattomasti siirryttäessä viranomaisen tiedonhakujärjestelmän rajapinnasta koostavaan sovellukseen. Yhtäältä rekisterinpitäjyys vaihtuu, kun Tulli välittää tietopyynnön koostavasta sovelluksesta tiedonluovuttajan järjestelmään ja edelleen vastauksen tiedonluovuttajalta takaisin koostavaan sovellukseen. **Koostavasta sovelluksen rekisterinpitäjyys** siirtyy taas viranomaiselle, kun viranomainen hakee tiedon koostavasta sovelluksesta oman tiedonhakujärjestelmänsä avulla.”
Tullin näkemyksen mukaan kappaleen viimeisemmästä toteamuksesta, voisi tulkita, että myös toimivaltainen viranomainen olisi koostavan sovelluksen rekisterinpitäjä. Viranomaisella on Tullin mukaan kuitenkin rekisteripitäjyys vasta vastaanottamiensa tietojen osalta, vaikka viranomainen hakee tiedot koostavasta sovelluksesta. Perusteluihin olisi syytä täsmentää vielä, milloin milläkin taholla on rekisterinpitäjävastuu.

17 g §:n ensimmäisessä momentissa on todettu, että ”Jokainen keskitettyyn sähköiseen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmään kuuluvia tietoja käsittelevä taho on rekisterinpitäjä käsittelemänsä tiedon osalta.” Tulli jättää harkittavaksi, onko syytä toisenlaiseen muotoiluun, kun viranomaisilla on mahdollisuus käyttää henkilötietojen käsittelijöitä.

17 e 2 mom. ja 17 g 3 mom.

17 e §:n 2 momentissa säädettäisiin tiedoista, jotka viranomaisen tulee tietojen pyytämisessä yksilöidä. 17 g §:n 3 momentissa säädettäisiin tiedoista, joita Tullin tulee välittää kyselyn mukana tiedonluovuttajille. Tässä pykälässä mainitaan myös, että sanoman mukana on välitettävä toimivaltaisen viranomaisen yhteystiedot. Tullin näkemyksen mukaan olisi tarpeellista lisätä viimeksi mainittu tieto eli viranomaisen yhteystiedot myös 17 e §:n 2 momenttiin, koska kysely lähtee viranomaisen päästä.

Muuta

Tulli haluaa lopuksi vielä korostaa PMJ-valvontajärjestelmän teknisten osien käyttämistä tietojen saamiseen ja välittämiseen. Toteutettua teknistä järjestelmää tulisi voida hyödyntää vähintään ehdotettuihin saldo- ja tilitapahtumatietoihin. Ehdotuksessa on tuotu esille, että vaihtoehtoisena toteutustapana olisi rakentaa erillinen järjestelmä saldo- ja tilitapahtumatietoihin. Esityksessä tuodaan lisäksi esille, että erillinen järjestelmä ei poistaisi ongelmaa päällekkäisistä järjestelmistä ja tiedon hajanaisuudesta. Erillinen järjestelmä lisäisi kustannuksia verrattuna ehdotuksen mukaiseen ratkaisuun, sillä uusi järjestelmä vaatisi täysin uusien tietojärjestelmien rakentamista ja tietoarkkitehtuuria. Voimassa olevassa PMJ-laissa säädetyt asiakkuutta koskevat tiedot ovat kytköksissä tilitapahtumatietoihin. Myös tämän takia on järkevää ja tarkoituksenmukaista hyödyntää saman järjestelmän osia saldo- ja tilitapahtumatietojen saamiseen ja välittämiseen.

Valvontaosasto
Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Camilla Söderman-Kylänpää

28.4.2025

Tulli toimii nykyisen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain mukaan tilirekisterin rekisterinpitäjänä sekä koostavalla sovelluksella käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjänä. Tullissa huolehditaan tietoturvallisuudesta sekä tietosuojalainsäädännöstä tulevista vaatimuksista järjestelmän toimivuuteen liittyen. Nykyjärjestelmä on ollut käytössä syksystä 2022 alkaen.

Tullilla on edustus myös valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä rahanpesulainsäädännön kokonaisuudistamisesta, jonka yhteydessä on tarkoitus päivittää voimassa olevaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia mm. kuudennen rahanpesudirektiivin mukaisesti. Tulli on esittänyt huomioita voimassa olevan lain pykälistä. Tulli katsoo, että näiden asioiden hoitaminen ja tarkastelu hoituvat kyseisessä työryhmässä, eikä näe tarpeelliseksi tuoda niitä tässä yhteydessä ilmi.

Tullilla ei ole muuta lausuttavaa.

LOUNATMAA PETRI 91157718J

Allekirjoittaja LOUNATMAA PETRI 91157718J
DN: cn=LOUNATMAA PETRI 91157718J, o=Tulli, email=petri.lounatmaa@tulli.fi
Päivämäärä: 2025.04.28 11:55:47 +03'00'

Petri Lounatmaa
valvontajohtaja

SÖDERMAN-KYLÄNPÄÄ CAMILLA 912658035

Digitaalinen allekirjoittaja:
SÖDERMAN-KYLÄNPÄÄ CAMILLA 912658035
Päiväys: 2025.04.28 10:57:10 +03'00'

Camilla Söderman-Kylänpää
tulliylitarkastaja